

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. An, vel Quando liceat Imponere sibi Crimen Falsum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Qu. III. An vel Quando liceat Imponere sibi Crimen Falsum. 347

minibus defunctorum non dimagno occultis. Ita Soro, & Molina To. 5. disp. 28. & alii.

QUESTIO III.

An, vel Quando Liceat Imponere sibi Crimen Falsum?

35. Infamatio sui non est contra iustitiam. Quando licita sit, vel non.

An per se loquendo sit grave peccatum.

36. Ne ad evadendam mortem potest quis sibi falsum crimen imponere.

A quo abstinendo sanctissimi ager.

37. Et si neque graviter peccaret agendo.

Locus Augustini Exponitur.

SUPPONO infamationem sui non esse contra iustitiam, atpote destructionem rei, quæ est sub nostro jure seu dominio. Immo ad confusionem propriam, vel ob aliquam rationabilem causam, v.g. ad evadendos torturæ cruciatus, respondendum iudici legitime interroganti, satisfaciendum pro criminibus, etsi mors sequatur secundum ordinem juris, interdum est licita. Aliàs saltem est temeraria prodigalitas boni, ad eod. vitam honeste ducendam opportuni. Immo grave postea esse peccatum, si fama sit officio e. iustitia rectè administrando necessaria, si infamans inde fiat magis effrenatus ad peccata repetenda, si aliis inde detur scandalum seu occasio sequendi, si inde alii incurrant malam notam vel dedecus, si causâ jactantiæ de gravi malo id fiat. Aliàs per se loquendo non est grave peccatum, ut nec prodigalitas bonorum fortunæ; ut tenent Doctores passim: etsi Varii agnoscant gravem culpam contra charitatem, ut videre est apud Wiggers Tr. 4. c. 1. dub. 12.

DICO I. Non potest quis citra peccatum, saltem veniale (ut habet communis & certa doctrina) sibi falsum crimen imponere, ad evadendos quoscumque cruciatus, aut etiam mortem, aliàs intentandam; prout v. g. juridicè, esto per falsos testes, adeoque verè innocens, convictus de hæresi apud Tribunal Inquisitionis, si fateatur delictum & emendationem spondeat, liber evadit; si neget, morte plectitur. Ratio est: quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona; malum autem semper est mendacium. Ut proinde innocens et animandus mortem potius per quoddam velut martyrii genus pati, auctore virtutis & spe cumulatissimi præmii, quam veniendi Deum offendere.

Dixi citra peccatum saltem veniale: etsi enim Nonnulli censent oppositum esse peccatum grave, communis tamen Doctores sententia id negat, quando confessio falsi criminis non cederet in præjudicium grave Religionis, familiæ, communitatis, vel in scandalum; eod. quod mendacium istud censetur tantum officiosum, quatenus mentientem à morte liberat, etsi cum famæ (cujus dominus est, quamque pro conservatione vitæ perire patitur) præjudicio. Quod verò Augustinus 1. de Civit. c. 20. dicit: Falsi testimonis non minus reus est, qui de se ipso falsum facit, quam si adversus pro-

ximum hoc faceret; intellige, quia utrumvis agat, est reus falsi testimonii, etsi non æqualis utrobique sit culpa; utpote graviter injurius proximo, non autem sibi ipsi; ut explicat Wiggers sup. Deinde in certis circumstantiis, quando scilicet testimonium est perniciosum propriæ vitæ aut alteri bono necessario, est quoque grave crimen; etsi non in omni casu, quod Augustinus etiam non asserit.

DICO II. Ad evadenda tormenta, sive levia, sive quantumvis gravia, aut etiam ipsâ morte intolerabiliora, non licet absque gravi peccato sibi imponere, seu confiteri falsum crimen, ob quod est morte plectendus. De tormentis levibus res est satis clara: eod. quod teneatur quis mortem non commertus sub gravi culpa vitam suam conservare, neque morti aliàs ei tamquam causâ moraliter imputandæ exponere, non obstante aliquarum pœnalitatum sustinentiâ.

De gravibus torturæ acerbissimæ cruciatibus, res est controversa inter Theologos. Nam Angelus, Silvester, Toletus, Lessus c. 11. dub. 7. n. 41. Bonacina de Restit. in part. d. 2. q. 4. p. 10. n. 6. & alii censent non esse culpam gravem (levis culpa ratione mendacii non potest negari: nisi quod quidam per viam restrictionis mentalis omnem culpam tollere referunt) eod. quod mendacium istud appareat non esse perniciosum, sive respectu vitæ propriæ, cum confessio ista solum tendat directè ad evadendum è tormentis, ipso confitente iustis de causis permissivè se habente ad suam mortem: sive respectu iudicii, eod. quod iudex non habeat jus, ut reus cum tantis tormentis ei probeat suam innocentiam; propter quod etiam nemo iudicem sibi per hoc injuriam fieri queritur, sed potius commiseratione movetur re cognitâ. Ut proinde hæc optato videri queat præferenda, non solum quia verior, sed etiam quia saluti miserorum, aliàs frequenter etiam quead animam pereuntium, faventior.

Nihilominus concussorem tradit inter alios Covarruvias, Navarrus, Molina, quos citat, & tamquam veriores sententiam sequitur Wiggers sup. dub. 13. Similiter Lugo d. 14. sect. 10. n. 174. etsi oppositum censent probabile; & posse ab eo, qui voluerit, in praxim deduci. Probatur ex eo, quod talis censetur scies cooperari, & injustè causam præbere mortis suæ (etsi iudex inde justè moveatur, excusatus à formali injustitia per ignorantiam; quæ non potest scienter falsum confitenti, & errorem in iudice causanti) adeoque censetur falso contra se ipsum testimonio quodammodo suicida; sicut conferetur alium occidisse, qui ex simili falso testimonio per iudicem neci adjudicaretur. Contra quem ideo nec tali casu, talive de causa, potest quis falsum testimonium loqui. Non magis autem est do-

38. Ad evadenda levia tormenta graviter est illicitum imponere sibi crimen, ob quod est morte multandus.

39. Si gravissimi sunt tormenta cruciatus variis excusant à culpa gravi. Fundamentum.

40. Opposita nihilominus sententia asseritur.

Probatur.

minus vitæ propriæ, quàm proximi: quid-
quid sit de fama. Ut proinde in talem etiam
quadrate videatur solemnè dictum *Augu-*
stini 1. de Civit. c. 26. urgentis & neminem
spontaneam mortem sibi inferre debere, velut
fugiendo molestias temporales (prout talis fa-
cit) ne incidat in perpernas. Et 19. de Civit.
c. 6. Si enim secundum istorum (Philosopho-
rum scilicet Gentilium, mortem tibi in-
ferri posse censentium, contra quos supe-
rius egerat) sententiam delegerit ex hac viâ
fugere, quam diutius illa sustinere tormenta,
quod non commisit, commississe dicit.

41.
Confirma-
tur ex S.
Hieronymo.

Ad idem facit *Hieronymus Epist. ad In-*
nocentium de malere septies illâ, ubi refert
duobus falsè accusatis de adulterina co-
pula, quum præ tormentorum vi juvenis
falsè confiteretur crimen, muliere eum
constantia superante, miserimi juvenis
ad primum statim ictum amputatum esse
gladio caput, mulieris autem caput etiam
septimo ictu amputari non potuisse. De
isto autem præmittit: *Infelicissimus juvenis*
volens compendio mortis longos cruciatus vi-
tare, dum in suam mentitur sanguinem, ag-
gravavit alienum. Ubi aperte asserit, talem
iniquè & perniciosè mentitum esse in pro-
prium sanguinem; et præterea peccaverit
accusando alienum sanguinem inno-
centem. Subditque verba mulieris, in tor-
mentis Deum istem invocantis, non ideo
se negare velle, ne pereat, sed ideo mentiri nol-
le, ne peccet.

42.
Objeçtio.

Dices, potest quis confiteri crimen ve-
rum, Cui propterea sit occidendus à judi-
ce, absque eo quòd censetur seipsum oc-
cidere, seu morti suæ cooperari, ad quam
potius censetur se permissivè habere: ergo
similiter id censendum est in calu præsen-
ti. Respondet *Molina To. 5. d. 37. n. 18. Neg.*
Conf. eò quòd in calu præsen-
ti confessionem ponatur quasi in esse, quantum
ad justam judicis opinionem, causa demer-
itoria & causativa mortis ob eam infe-
rendæ, at confessio criminis veri solum sit
conditio, sine qua non operatur mortem
causa illius meritoria, scilicet ipsum cri-
men commissum, cujus sufficientia interim
erat quoddam remedium contra causam
mortis positam, sed latentem.

Responsio
prima.

Sed contra facit, quòd etiam in calu cri-
minis veri accusator legitimus censetur
citra culpam causa mortis subsequatæ per
executionem subsequenti sententiæ judi-
cis, ideoque incurrat irregularitatem ob
defectum lenitatis, ut proinde differentia
non videatur ponenda inter consistentem
crimen verum, & consistentem fallum,
quantum ad rationem causæ. Quare aliter.

43.
Responsio
secunda.

Respondetur, utroque calu posse quo-
dammodo consideri reum cooperari suæ ne-
ci, sed uno injustè, altero justè. Neque
enim omnis cooperatio ad necem justè ab
alio auctoritatem habente inferendam est
mala, quin immo hanc licet procurare, pe-

tendo & desiderando rationabili de causa
eam ut inferendam ab alio auctoritate præ-
dito: at cooperari ad mortem reverà injus-
tè inferendam innocenti, nullatenus licitum
est, etsi per accidens excusetur iudex
ratione erroris per ipsum reum scienter
causati. Plura vide apud *Wiggers & Lugo*
locis citatis.

Peres, an falsò crimen proprium con-
fessus teneatur adhuc sub mortali ad revo-
cationem? Responderent Auctores opi-
nionis mox refut. Neg. si timeatur pruden-
tè renovatio tormentorum, idque non
obstante perjurio fortassis commissio, quod
jam transit & penitentia coram Deo de-
lendum est non retractatione. At inhæ-
rendo jam traditæ doctrinæ, responden-
dum est Affirm. quando videlicet per re-
vocationem posset tolli aut impediri causa
mortis inique posita, quam alioquin cen-
setur voluntariè continuare. Secus, si inu-
tiliter seu absque prædicto effectu id fieret:
tunc enim non est amplius in potestate causa
mortis ejusque operatio. Quamvis juxta
Molina sit consultum, fierique solitum, ut
nihilominus in articulo mortis publicè in-
nocentiam suam metu tormentorum falsà
confessione perditam occidendus testaretur.
Quod etiam posset esse obligatorium
in calu, quo ex falsa confessione sequeba-
tur præjudicium famæ vel aliud damnum
aliorum. Ita *Lugo sup. n. 186.*

44.
An teneatur
jano-
cens falsam
confessio-
nem revo-
care.

QUESTIO IV.

Quomodo liceat revelare crimen
proximi ad malum proprium
vel tertii evitandum?

Dico I. Ad evadendam mortem aut
gravia tormenta licitè detegitur oc-
cultum alterius crimen extraconfessionali-
ter cognitum calu aut per commissum se-
cretum, dum inde non sequitur, nisi ad-
sumum detrimentum in bono famæ pro-
ximi. Ita *Soto, Navarrus, Molina, Lessius*
& alij passim.

Probari solet ex *Lessio c. 11. dub. 8. qui*
non tenetur quis cum tanto suo malo con-
servare occultatione veritatis famam proxi-
mi (idem est à fortiori de bonis fortunæ) uti
nec abstinere à demonstrandis pecuniis al-
terius, quas apud se occultatas habet. Sed
difficultas est, quòd in præsen-
ti calu non tantum non servetur, sed positivè tollatur
fama proximi, quæ non nisi detectione
criminis tolli potest.

Itaque contra *Lessium* sciendum id qui-
dem, sed ulterius dicendum, quòd fama
licitè tali calu tollatur, adeoque citra de-
tractionem, sicut dum id fit ad impedienda
iniquas alterius machinationes, simili-
busve justis de causis. Cujus ulterior ratio
est, quòd in calu criminis veri & occultati
jus ad

Ad evan-
dam mor-
tem licet
pandere cri-
men proxi-
mi, etiam
secretis cog-
nitum, non
obstante
famam
proximi
Lessio dicit
tamen.

46.
Vera ratio.